

**Unios notatserie
nr. 2/2020**

**Finanspolitiske tiltak
i forbindelse med
korona-pandemien**

Unios innspill til regjeringen
og partiene på Stortinget

(rettet versjon kl. 2050)

26. mars 2020

Innhold	Side
ABE-kuttene	4
Kommuneøkonomien	4
Helse og omsorg	6
Barnehagene	12
Grunnskole og videregående utdanning	12
Høyere utdanning og forskning	13
Norske sjøfolk	16
Studenter	16
Justis og beredskap	17

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 5 2009 Offentlig tjenestepensjon – om meklingsresultatet 2009
- Nr 2 2010 Ny pensjonistbeskatning - kommentarer til regjeringens forslag
- Nr 3 2010 Skattlegging av pensjonsinntekt - Unios høringssvar
- Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
- Nr 1 2011 Brutto er best
- Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
- Nr 7 2011 Kunnskapskommunen
- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenestepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenestepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios høringssvar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenestepensjon
- Nr 4 2013 Unios hovedkrav og forventninger til en ny regjering
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenestepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenestepensjon fra 2015
- Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
- Nr 6 2014 Offentlig tjenestepensjon målt mot andre tjenestepensjonsordninger
- Nr 5 2015 Produktivitet – Unios kommentarer til Produktivitetskommissjonens innstilling
- Nr 2 2016 Produktivitet II – Unios kommentarer til Produktivitetskommissjonens andre innstilling
- Nr 3 2016 Hvor høy avkastning bør det forutsettes for innskuddspensjon?
- Nr 7 2016 Innskuddspensjon – arbeidsgivers drøm
- Nr 8 2016 Cappelen-utvalget
- Nr 2 2017 Ny realinntektsnedgang for alderspensjonistene
- Nr 2 2019 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2019 og Kommuneproposisjonen 2020
- Nr 3 2019 Trygdeoppgjøret 2019
- Nr 4 2019 Før statsbudsjettet 2020
- Nr 5 2019 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2021-budsjettet
- Nr 1 2020 Korona unntakstilstand
- Nr 2 2020 Finanspolitiske tiltak i forbindelse med korona-pandemien

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringssaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

26.3.2020

Unios finanspolitiske innspill til regjering og Storting i forbindelse med korona-pandemien

Unio presenterer her en rekke finanspolitiske tiltak som vil bidra til å få økonomien opp og stå etter hvert som pandemien avtar. Det vil antakelig være behov for tiltak i et omfang som vi tidligere ikke har sett maken til. Hvor lenge krisa varer, hvor mange virksomheter som går konkurs, hva som skjer internasjonalt, hvor raskt verdenshandelen igjen tar seg opp og om krisa utløser underliggende ubalanser i økonomien, vil selvsagt også ha stor betydning for de penge- og finanspolitiske tiltak som bør iverksettes. Staten har en avgjørende rolle i å avlaste virksomheter og bedrifter for risiko i slike situasjoner. Staten har også et avgjørende ansvar for gjennom penge- og finanspolitikken å få hjulene i gang igjen. Det ville være en alvorlig feil og ikke bruke offentlig sektor aktivt i kampen for å gjenreise sysselsettingen etter krisa.

Unio har flest medlemmer i offentlig sektor eller i offentlig finansierte virksomheter. Hovedtyngden av de tiltak vi presenterer er på disse områdene. En samlet finanspolitisk stimulans må selvsagt være langt bredere enn dette. På den annen side må vi ikke glemme at de oppgavene og tjenestene som offentlig sektor leverer er helt avgjørende for privat sektors lønnsomhet og konkurransedyktighet. Klarere enn noen gang ser vi nå at vi alle sitter i samme båt og er avhengig av hverandre. De fleste ansatte i offentlig sektor er privilegerte som opprettholder lønn under krisa. Stortinget har imidlertid gått langt i å bedre ordningene for de som blir permitterte og enkelte andre grupper som mister inntekt, og «hjelp-pakkene» overfor enkeltnæringer har allerede begynt å komme. Vår samfunnsmodell har tradisjon for at staten skal avlaste private virksomheter for risiko i vanskelige tider. Likviditet skal sikres, lånegarantier gis. I privat sektor er det viktigste å sikre inntekt for de som rammes og at ellers levedyktige virksomheter ikke går konkurs på grunn av (forhåpentlig) relativt kortvarige problemer under korona-krisa.

De tiltak Unio presenterer her spenner over et vidt felt fra kommuneøkonomi, utdanning, omskolering, helse og omsorg, forskning og høyere utdanning, maritim sektor, politi og sikring av inntektsbortfall for studenter som bli permittert i sine helt nødvendige deltidsjobber for å nevne noe.

Tiltakene kan dels ses på som forslag til strakstiltak eller som foreløpige innspill til Revidert budsjett. Forslagene om å styrke kommeøkonomien med 2 mrd. kroner er imidlertid et strakstiltak. Det inntektsbortfall som kommunene får i 2020 gjennom lavere skatteinntekter og redusert brukerbetaling vil langt overstige dette beløpet. Det må kompenseres i Revidert budsjett og seinere til høsten.

ABE-kuttene

ABE-kuttene har gjort krisearbeidet under korona-pandemien langt vanskeligere. Regjeringen Solberg har siden 2015 som en del av inndekningen på statsbudsjettet gjennomført såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt («ABE-reformen») på 0,5 pst. eller mer årlig i alle statlige virksomheter, sykehus, universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner. I de seks årene 2015-2020 vil de akkumulerte kuttene redusere utgiftsnivået med hele 12 mrd. kroner målt i 2020, tilsvarende lønnskostnadene til over 15 500 årsverk. Kuttene har for lengst sluttet å være «effektive». ABE-kuttene har gått ut over kvalitet og utdanning, helsetjenester og førstelinje svekkes, stillinger står ubesatt og presset på de ansatte har økt. Dette kommer tydelig fram nå under korona-krisa.

Unio har pekt på at ABE-kuttene er et godt eksempel på politisk ansvarsfraskrivelse. Regjeringen må si klart fra om hvilke oppgaver som skal ha mer eller mindre ressurser. Effektiviserings- og produktivitetsarbeidet i offentlig sektor er viktig, men det må gjennomføres i samarbeid med de ansatte, og bygge på tillit og trygghet. Nå rammes store og viktige etater og sektorer av betydelige kutt som må tas ut i færre ansatte.

Det er svært bekymringsfullt at ABE-kuttene har gjort sykehusene og NAV dårligere forberedt på krisa. Saksbehandlingstiden i NAV økte før korona-pandemien.

Unio mener at ABE-kuttene må stoppes og foreslår en forskningsbasert evaluering av reformens konsekvenser for kvalitet og effektivitet i offentlig sektor.

Kommuneøkonomien

Stortinget har vedtatt at kommunesektoren skal kompenseres for ekstraavgifter og inntektsbortfall som følge av korona-pandemien. Dette må konkretiseres og følges opp. Unio mener at kommunesektoren både må kompenseres økonomisk og brukes i kampen for å få norsk økonomi opp å stå etter at krisa gir seg. Kommunesektoren må spille en aktiv rolle for å gjenreise sysselsettingen etter at korona-pandemien er nedkjempet. Kommuneøkonomien må styrkes i 2020 for å:

- Kompensere for direkte utgifter i forbindelse med smittebekjempelsen, økte utgifter til helse- og omsorgstjenesten og andre ekstraavgifter i forbindelse med pandemien.
- Kompensere for aktivitet, vedlikehold, prosjekter osv. som ikke har kunnet la seg gjennomføre på grunn av pandemien, men hvor lønnsutgifter likevel har påløpt.
- Kompensere for bortfall av brukerbetaling som f.eks. SFO- og barnehageinntektene.
- Kompensere for lavere skatte- og avgiftsinntekter som følger av at mange skattebetalere får lavere skattbar inntekt grunnet permittering, ledighet, midlertidig driftsstans i bedrifter og virksomheter, konkurser osv.
- Gi kommunesektoren en sentral rolle i kampen for å gjenreise sysselsettingen etter at pandemien legger seg. De siste årene har kommunesektoren pga. stramme økonomiske rammer spilt en meget beskjeden rolle i arbeidet med å skape nye arbeidsplasser.
- Øke grunnbemanningen i helse- og omsorgstjenesten.

Vedtatt statsbudsjett ga svak kommuneøkonomi i 2020

Vedtatt statsbudsjett for 2020 la i sin tid til grunn at de frie inntektene ville øke med beskjedne 0,3 mrd. kroner etter at det er justert for demografisk utgiftsvekst, reduserte pensjonskostnader sammenliknet med deflator, styrket tidlig innsats i skole og opptrapping på rusfeltet. Hvis vi i tillegg tar med at kommunene må dekke en underfinansiert bemanningsnorm for barnehagene, finansiere et stort etterslep på vedlikehold av fylkesveier, styrke forebyggende tiltak for habilitering og rehabilitering, ta ekstrakostnaden ved toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester og ta et langt større ansvar for ras- og flomsikring, blir handlingsrommet negativt og kjernetjenestene utdanning, helse og omsorg vil merke sparekniven som de har gjort i flere år. Og dette var før korona-pandemien gjorde kraftige innhogg i kommuneøkonomien.

KS pekte også i forbindelse med at statsbudsjettet ble vedtatt på flere av de samme kostnadsdriverne for kommunene. KS oppsummerte med at kommunebudsjettet for 2020 ville føre til at kommunene måtte kutte i eldreomsorgen og andre velferdstjenester.

Unio krever 2 mrd. kroner i straks-midler til kommunesektoren

Det er selvsagt vanskelig å beregne hvor mye kommunesektoren skal kompenseres, og dette kan gjøres i flere omganger etter hvert som omfanget blir klarere. Vi legger til grunn at Teknisk beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi gjør en ekstra gjennomgang av kommuneøkonomien i forkant av Revidert budsjett.

Som et første tiltak mener Unio at kommunesektoren må få 2 mrd. kroner i frie straks-midler. En ny vurdering må gjøres i forbindelse med Revidert budsjett i mai, vi ser ikke bort fra at det da må bevilges betydelige midler i milliardklassen for å oppretthold og styrke kommuneøkonomien, da vil en bl.a. kunne ha et bedre bilde av hvor mye skatteinntektene vil reduseres sammenliknet med anslaget i statsbudsjettet.

Unio viser til at KS-lederen nylig uttalte at han *«savner en tydeligere forsikring fra regjeringen om at staten sikrer kommuneøkonomien når skatteinntekter og brukerbetalingen svikter»*, og at *«kommunesektoren må være en del av den motkonjunkturpolitikken som må til for å få økonomien på fote igjen etter at dette er over»*.

Unio vil understreke at kommuneøkonomien i 2020 må styrkes så mye at sektoren ikke utsetter investeringer og skyver på vedlikehold og planlagte prosjekter. Da vil også offentlig sektor bidra til nedgangen. Det har vi ikke råd til. Under finanskrisa i 2008 ble kommuneøkonomien styrket som en del av motkonjunkturpolitikken. Det kan det i høyeste grad bli behov for denne gangen også hvis korona-krisa vedvarer og går over i en alvorlig økonomisk nedgang.

Unio vil også peke på at mange kommuner kan få likviditetsproblemer. Mye av lånefinansieringen er kortsiktig, og muligheten for refinansiering har blitt dårligere. Det er derfor viktig at KLP og Kommunalbanken stiller opp med lån og refinansiering og at myndighetene evt. legger til rette for bedre låne- og refinansiering.

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet for kommunene

- 2 mrd. kroner i straks-midler til kommunesektoren som frie inntekter.
- Kommunene må sikres likviditet gjennom lån og refinansiering hvis de vanlige kildene til slik finansiering ikke strekker til.

Helse og omsorg

Koronapandemien har til fulle demonstrert hvordan helsesektoren har vært underfinansiert og underbemannet. Riksrevisjonen leverte på tampen av 2019 en rapport som viser at helseforetakene ikke har oversikt over bemanningsbehovet sitt, til tross for at det er stor mangel på både sykepleiere og spesialsykepleiere. Presset de ansatte nå står overfor, med behov for arbeidstidsavtaler som fraviker alle normale grenser, er et resultat av den manglende bemanningen og den manglende satsningen på å utdanne kritiske grupper som intensivsykepleiere. Dette, sammen med den manglende smittevernberedskapen, må føre til en omfattende evaluering i etterkant av pandemien, som også tar opp i seg hvilke konsekvenser det har for en sektor med kritisk viktighet for samfunnet at den styres etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Helsesektoren må sikres bedre finansiering og rammevilkår og rustes til å møte nye og farligere pandemier.

- Manglende smittevernberedskap er påpekt tidligere, bl.a. etter svineinfluensapandemien i 2009. Ansvar for beredskap ved pandemier er overlatt kommuner og RHFene. Ifølge media har ikke kommunene slik beredskap overhodet, og tilbakemeldinger fra tillitsvalgte tyder på at smittevern er mangelvare også i sykehus. Det må vurderes om staten skal ta tilbake ansvaret for innkjøp for å sikre smittevernberedskapen.
- IA-avtalen og bransjeprogrammene må fryses. Korona-pandemien vil få store konsekvenser for sykefravær og frafall, og også for virksomhetenes mulighet til innsats rettet mot bransjeprogram.
- RHFene må pålegges å kartlegge bemannings- og kompetansebehovet og utarbeide en plan for dette. Dette må ivareta både hvordan rekruttere (inkludert kandidatmåltall), beholde (turnover og avgang) og mobilisere (sykefravær og deltid).

Det må iverksettes tiltak for å minske de økonomiske konsekvensene ved sykdom, herunder:

- Stopp i behandlingsforløp: Det må iverksettes tiltak for å sikre rettighetene til sykmeldte som på grunn av covid-19 ikke får tilgang til behandling eller rehabilitering og som på grunn av dette rammes av tidsbegrensninger i rehabiliteringskjeden (begrensninger i sykelønn og arbeidsavklaringspenger).
- Yrkesskade: Helsepersonell som får skade som følge av eksponering for smitte i arbeidet, må sikres rett til yrkesskadeerstatning.

I disse dager må kapasiteten i akuttmedisinske avdelinger og i de 24/7 åpne tjenestene i kommunene settes først. Det er nødvendig å begrense antall besøk hos pleie- og omsorgstrengende mennesker, hvorav mange er i risikogrupper. Det må innføres bedre testsystem av helsepersonell og kontroll med antall arbeidsgivere. Det er nødvendig med bedre systemer for å distribuere nok utstyr til smittevern i tjenestene. Begrensningene i bruk av personlig smittevernutstyr gjør at sykepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter og andre

helsepersonellgrupper kan utsette pasienter eller seg selv for smitte. Testing av helsepersonell og tilstrekkelig smittevernutstyr må ha høy prioritet nå.

Sterke, sentrale føringer mtp. struktur, ressurser og organisering er nødvendig om kommunene skal være i stand til å møte de økte oppgavene og behovene i krisen. Kommunene må få føringer på prioriteringer knyttet til ulike deltjenester, og på å bruke ressursene fra andre kommunale sektorer til å understøtte behovene i helse- og omsorgstjenesten.

Helse- og omsorgstjenesten har stor belastning under pandemien og må prioriteres med ressurser. I helsedirektoratets veileder om prioritering under pandemien legges det opp til at flere skal dø hjemme, og at antall ø-hjelp døgnplasser skal økes. Samtidig som flere kritisk syke på sykehjem ikke skal flyttes til sykehus, medfører disse tiltakene økt behov for ansvar og oppgaveforskyvning. Befolkningen må sikres nødvendige, forsvarlige og verdige tjenester også under pandemi.

Utstyr til videokonsultasjoner til mange av deltjenestene må sikres. Spesialsykepleiere og hjemmetjeneste ellers bør være en del av en ambulerende og midlertidig tjeneste som kan understøtte behovene i kommunale institusjoner, sammen med tilstrekkelig allmenlegekompetanse 24/7. Helsesykepleiere, jordmødre og spesialsykepleiere må få tilgang til smitterom og verneutstyr. Annet helsepersonell, som fysioterapeuter og ergoterapeuter må få tilgang til smittevernutstyr og trekkes inn i beredskapen.

Vi trenger helse- og omsorgstjenester som er tilgjengelige, dvs. at man får hjelp når man trenger det. Dette gjelder ikke bare knyttet til om man er syk av covid 19, men også til den ordinære helse- og omsorgstjenesten. Det kan ha betydning for pasientsikkerheten at man må vente uforsvarlig lenge på behandling, eller ikke får tilbud fra for eksempel hjemmesykepleie eller andre tjenester fordi alle ressurser og sengeplasser brukes på pandemien. Dette gjelder så vel innen somatisk oppfølging som innenfor psykiske helsetilbudet. Blant annet er det økende bekymring knyttet til økt risiko for selvmord, og utvikling av alvorlige symptomer i forbindelse med alvorlig psykisk helsesvikt som følge av isolasjon.

Det må være nok bemanning og den må være kompetent. Slik situasjonen er nå med karantene og sykdom blant helsepersonell, så vil en allerede presset situasjon knyttet til bemanning og kompetanse blir satt under ytterligere press. Dette gjelder spesielt den kommunale helse- og omsorgstjenesten som har et dårligere utgangspunkt med mange ufaglærte og ubesatte stillinger. Dette gjør kompetansehevende tiltak knyttet til smittevern særlig sårbart, noe som igjen setter brukere og pasienter i risiko. Spesialisthelsetjenesten har også utfordringer, og da spesielt knyttet til tilgangen på intensivsykepleiere. For få på jobb, ufaglærte, eller sykepleiere som ikke har nødvendig kompetanse (intensiv) påvirker kvalitet og pasientsikkerhet i negativ retning.

Vi er bekymret for pasientsikkerheten til flere grupper:

- Sykehjemspasienter, som skal ha god lindrende behandling
- Alle som skal få behandling og oppfølging i hjemmet
- Kronikere og skrøpelige eldre, som bor hjemme og som nå får tilbudene sine barbert
- Det er bekymring knyttet til de akutte tjenestene i psykisk helsevern, og oppfølging av oppsøkende team (ACT/FACT) i de øvrige kommunale tjenesteapparatet. Kapasitet, smittehåndtering og hva som skjer med de som må reise hjem. Det meldes om at ikke alle sikres oppfølging.

- Det er bekymring knyttet til rusavhengige, både som lever på gata og de som må bryte, eller må utsette behandlingsoppholdene sine. Sårbare for smitte, og dårlig helse.
- Kreftpasienter i aktiv behandling der livsnødvendig kurativ behandling må gjennomføres. Disse pasientene er også sårbare for smitte.
- Særlige sårbare er brukere uten samtykkekompetanse i varierende grad. De må få ivarett sine grunnleggende behov. Det kan være utviklingshemmede og personer med demens, som er fullstendig prisgitt menneskene rundt seg.
- Sårbare familier og barna må sikres særlig oppfølging.
- Personer som trenger opptrening, habilitering og rehabilitering etter sykdom og skade, men også vedlikehold av funksjon før operasjon og behandling, der denne nå er utsatt eller avlyst for å sikre kapasitet i spesialisthelsetjenesten.
- Familier med barn med utviklingshemming som er avhengige av støtte fra hjelpeapparatet for å få hverdagen til å gå rundt.
- Generelt er vi bekymret for alle de som nå får sine behov for helsetjenester, omsorgstjenester og pleietjenester satt på vent. Alle de som må vike plassen for korona-pandemien. Disse menneskene må få sine behov møtt når pandemien er på retur, og det kommer til å kreve store ressurser.

I en tid da det er mangel på helsepersonell er det desto viktigere at ansatte ikke blir syke eller skadet. Det er stor risiko for økt langtidssykefravær og frafall fra yrket i etterkant av pandemien hvis belastningen blir for stor. Vi er særlig bekymret for dette fordi blant annet Sintef har pekt på at HMS-arbeidet i helsesektoren i liten grad er rettet mot de forhold i arbeidsmiljøet som bidrar til sykefravær, som søvnforstyrrelser på grunn av turnus og nattarbeid, og fysisk og psykisk arbeidsbelastning over tid, som følge av bl.a. underbemanning.

Når det rapporteres om at de nylig inngåtte arbeidstidsavtalene med Spekter og KS *allerede* er tatt i bruk, er dette svært bekymringsfullt. Arbeidstakere skal beskyttes mot biologiske faktorer i arbeidsmiljøet; dette er et svært aktuelt tema i helsesektoren. Likevel viser Arbeidstilsynets tilsyn i ambulansetjenesten og i hjemmetjenesten og sykehjem at dette ikke er ivarett (se utdrag fra A-tils rapport bak). Eksponering for smitte og bekymring rundt dette er en stor tilleggsbelastning under koronapandemien.

Det må i etterkant av pandemien gjennomføres en omfattende arbeidsmiljøundersøkelse i helsesektoren, som omfatter både helsekontroller, kartlegginger og ansattes opplevelser.

- Det må særlig legges vekt på kort- og langsiktige effekter av massive unntak fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser.
- God og støttende ledelse er en svært viktig helsefremmende arbeidsmiljøfaktor i en krevende tid. Ledernes kontrollspenn og rammevilkår er avgjørende for å kunne ivareta de ansatte. Ledernes arbeidsmiljø og effekten av dette må være del av evalueringen.

Når koronaepidemien går mot slutten, vil vi se et stort behov for habilitering og rehabilitering, blant mennesker som har fått sine behov for opptrening og mestring utsatt eller avlyst. Vi vil se et stort behov for å satse på rehabiliteringsfeltet; den delen av helsetjenesten som handler om folks helse, om funksjon og mestring. Skal vi få flest mulig tilbake i arbeid etter traumer eller sykdom, må vi satse på rehabilitering. Det er viktig for pasientene og for samfunnet. Dessverre er den delen av helsetjenesten satt på pause grunnet utbruddet av covid-19.

Vi har i tidligere innspill til statsbudsjettet 2021 bedt om at det nedsettes et offentlig utvalg som skal kartlegge og vurdere kunnskap om dagens re/habiliteringstilbud, herunder dimensjonering, organisering og hvilke pasientgrupper som prioriteres ned og ut av tjenesten. I dag ser vi at det også vil bli nødvendig å kartlegge hvor mange pasienter som ikke har fått sine behov for helsetjenester- og omsorgstjenester, habilitering og rehabilitering dekket fordi hensynet til kapasitet i akuttmedisinen og sykehusene og smittevern hensyn har vært viktigere.

Korona-pandemien setter helsepersonell under stort press og viser med all tydelighet at vi mangler viktig kompetanse og utstyr samt hvor viktig. Helsevesenet må nå prioritere tøft, det betyr at mye av den behandlingen som var planlagt og som ikke er livsnødvendig nå utsettes. Mye ville vært bedre om kapasiteten i utgangspunktet hadde vært bedre, om grunnbemanningen hadde vært bedre og om arbeidet for å fremme heltid hadde gitt bedre resultater.

Stor mangel på helsepersonell før korona-pandemien

Før korona-pandemien viste tall fra NAV at vi mangler nesten 6000 sykepleiere og spesialsykepleiere. Tall fra Samfunnsøkonomisk analyse, utarbeidet på oppdrag for Helsedirektoratet, viste at vi i 2040 kan mangle så mange som 70 000 sykepleiere. Samtidig med dette vurderer halvparten av de 4945 sykepleierne i sykehjem og hjemmesykepleien som Velferdsforskningsinstituttet NOVA intervjuet i 2016 å slutte, blant annet fordi tidspresset i tjenestene er for stort. Det er ennå for tidlig å si hvordan korona-pandemien vil påvirke disse vurderingene hos den enkelte helsearbeider. Samfunnsøkonomisk analyse og SSB har begge i sine framskrivninger lagt vekt på at det også er behov for vekst i antall fysioterapeuter og ergoterapeuter.

Unio mener at de økonomiske rammene for spesialisthelsetjenesten de siste årene ikke legger til rette for nødvendig omstilling og utvikling. I sitt innspill til statsbudsjettet påpekte de regionale helseforetakene at den budsjetterte aktivitetsveksten bare følges opp med en bevilgning som tilsvarer 70 prosent av de reelle kostnadene.

Unio viser også til at utviklingen de siste ukene har styrket argumentene for å fjerne den såkalte «ABE-reformen». Kuttene ga utfordringer for sykehusene og andre statlige institusjoner før koronakrisen. Utfordringene har blitt enda tydeligere nå under krisen.

Unio mener at regjering og Storting allerede nå må styrke helse- og omsorgstilbudet på fire viktige områder:

- Grunnbemanningen må økes både i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i sykehusene.
- Det må satses på forebygging og rehabilitering.
- Det må satses kraftigere på å bygge en heltidskultur.
- Det må satses på å beholde og rekruttere ansatte.

For å få til dette må kommuneøkonomien og sykehusøkonomien styrkes betydelig. Vi viser til egen omtale av de kommuneøkonomiske rammene foran. Sykehusene må i tillegg få 2 mrd. kroner til å øke grunnbemanningen. Dette vil være viktig for å styrke behandling, rehabilitering, forebyggende og helsefremmende tiltak og omsorg til et stadig økende antall pasienter med mer sammensatte behov.

Midlene til sykehusene skal dekke:

- Økte utgifter til personell både fordi aktiviteten går på høygir og covid-19 pasientene i stor grad er svært ressurskrevende. I tillegg kommer alle de tusen helsearbeiderne både i sykehus og kommuner som tas ut i karantene i perioder, noe som øker lønnsutgiftene betydelig.
- Økte utgifter til utstyr (respiratorer, oksygenmaskiner, senger og annet nødvendig materiell (smittevern, testutstyr, lab etc) og legemidler.
- Utgifter knyttet til å rigge om driften/tilrettelegge for å ta imot covid-19 pasienter.
- Bortfall av inntekter ved at elektiv aktivitet er tatt ned, polikliniske konsultasjoner utsettes (bortfall av egenandeler osv.).
- For å sikre at de sykehusene som har de største utfordringene og utgiftene får betalt bør man kanskje se på behovet for egne DRGer knyttet til Covid-19 pasienter og andre midlertidige justeringer i finansieringssystemet bør vurderes.
- Merutgifter knyttet til renhold må det også kompenseres for i pandemiperioden.

Unio minner også om at Opptappingsplanen for barn og unges psykiske helse ikke er fulgt opp med forpliktende finansiering. Dette er særlig bekymringsfullt når vi nå hører at barn og unge kan få ekstra problemer når familier oppholder seg tett sammen over lengre tid nå som skoler og barnehager er stengt. Videre var finansieringen av opptappingsplanen for habilitering og rehabilitering var begrenset og opptappingsplanen har ikke gitt dokumenterbare resultater med hensyn til økte habiliterings- og rehabiliteringstilbud. Erfaringen er at slike planer må følges opp med finansiering, om nødvendig med øremerkede midler. Det er stort behov for ekstrabevilgninger til helse- og omsorgstjenestene i kommunene, som gir tjenester 24/7. Disse tjenestene får et stort ansvar og press under Korona krisen. Den nasjonale veilederen for prioritering er tydelig på at kommunene må belage seg på å ta imot mange covid 19 pasienter fra spesialisthelsetjenesten og pasienter i disse tjenestene skal som hovedregel ikke legges inn i spesialisthelsetjenesten. Derfor må det øremerkes midler til disse tjenestene i inneværende budsjett.

Stort behov for kompetanseheving

I tillegg til økt antall helsepersonell er det også behov for kompetanseheving. Unio etterlyser derfor en reell satsing på kompetanse i helse- og omsorgstjenesten, gjennom et Kompetanseløft 2025, for å få til nødvendig kompetanseheving som fremmer kvalitet.

Kunnskap om helse er viktig, og den bør gjøres lett tilgjengelig. Nettstedet Helsebiblioteket.no må gi bedre tilgang til fagprosedyrer, oppslagsverk, databaser, tidsskrifter og andre kunnskapsressurser for studenter og helsepersonell. Det har bl.a. vært en dramatisk nedskjæring på abonnement på forskningstidsskrifter på helsefagene de siste årene. Dette må tilbakeføres for å sikre tilgjengelig kunnskap. Økte statlige investeringer i Helsebiblioteket.no vil gi besparelser for kommuner, sykehus og UH-sektoren.

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet på helse og omsorg

- De samlede økonomiske overføringene til spesialisthelsetjenesten, ut over det som trengs for å dekke faktiske merkostnader i forbindelse med korona-pandemien, økes med 2 mrd. kroner. I tillegg må det øremerkes midler til 24/7 helse- og omsorgstjenestene i kommunene, som får det største trykket under krisa. Midlene skal gå til strakstiltak for å ruste tjenestene og til å tilpasse ansattes rettigheter under og etter pandemien.

- 50 mill. kroner til en søknadsbasert finansiering av heltidsprosjekter for kommuner og helseforetak.
- Det må gis statlig tilskudd til digitale tjenester i helse- og omsorgssektoren; 5 mrd. kroner fram mot 2025. I tillegg må det bevilges 76 mill. kroner til program for digitalisering av legemiddelområdet. Betydningen av fortgang i digitale tjenester har blitt svært tydelig under koronakrisen. Ergo- og fysioterapeuters erfaringer med videokonsultasjoner må videreutvikles. Videotakster, som kom på plass denne uka, må videreføres.
- AAP-regelverket må bedres. Endringene i regelverket ga grunn til bekymring før koronakrisen, og bekymringen er enda større nå. Tiltakene som er innført i forbindelse med korona-pandemien bør derfor forlenges. Pasientene/brukerne må få tilstrekkelig med tid til god arbeidsavklaring. Dette må vurderes individuelt, og helsepersonell som for eksempel ergo- og fysioterapeuter, har nødvendig kompetanse til å vurdere pasientenes ressurser og har også forståelse for hvor tidkrevende det kan komme til å bli. Å bli gitt mulighet til å komme i arbeid må prioriteres, selv om dette tar tid.
- Argumentene for å øremerkes midler til rehabiliteringstjenester og samhandling om pasientforløp har blitt styrket etter korona-pandemien. Rehabilitering, palliasjon og psykisk helse bør være særskilt representert i helsefelleskapene, og det må innføres krav som sikrer en bred kompetansesammensetning, inkludert rehabiliteringskompetanse, i sykehjem.
- Det avsettes penger til et offentlig utvalg som kartlegger og vurderer kunnskap om dagens habiliterings- og rehabiliteringstilbud og utarbeider forslag til ulike modeller for ansvarsfordeling som er tilpasset ulike kommunetyper. Anbefalingene fra utvalget må ligge til grunn for nye styringssignaler på habiliterings- og rehabiliteringsområdet.
- Den demografiske utviklingen, forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer og sykefravær krever en snuoperasjon i kommunene med styrking av tilbudet innenfor forebyggende helsetjenester, tverrsektorielt folkehelsearbeid, behandling og rehabilitering. Det har blitt tydelig under korona-pandemien hvor viktig det er med folkehelsearbeid. Tverrsektorielt folkehelsearbeid må derfor få et økonomisk løft, og forebyggende helsetjenester, behandling og rehabilitering blir ikke noe mindre viktig etter at koronakrisen er over. Derfor må:
 - Midlene bevilget til helsestasjon og skolehelsetjeneste videreføres etter 2020.
 - Det etableres et nasjonalt kompetansesenter for helsestasjon- og skolehelsetjeneste med 20 mill. kroner i årlig tilskudd.
 - Det settes av midler til en opptrappingsplan for frisklivstilbudet. Alle kommuner må ha frisklivssentral innen 2025.
- Rekrutteringstilskudd på 50 mill. kroner til kommunale ergoterapeut- og jordmorstillinger for å oppfylle lovkravet om disse tjenestene i kommunene.
- Øvre aldersgrense for mammografiscreeningen bør økes fra 69 til 74 år.
- Helsebiblioteket.no styrkes med 10 mill. kroner.

Barnehagene

Unio mener det er en stor utfordring i barnehagesektoren at det er til dels store kvalitetsforskjeller mellom kommunene og mellom barnehager i samme kommune. Det er blant annet store forskjeller i barnehagelærertetthet.

Unio har over lang tid pekt på en styrket barnehagelærernorm som den viktigste prioriteringen for å sikre kvalitetsutvikling i barnehagene. I Granavolden-plattformen tar regjeringen til orde for å øke andelen barnehagelærere i barnehagene til 50 prosent. Unio mener at dette målet bør nås innenfor barnehageåret 2021-2022 og at opptrappingen må starte nå

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet for barnehagene

- 100 mill. kroner for å starte opptrappingen til den vedtatte normen om 50 pst. barnehagelærer i barnehagene.
- Økte midler til etter- og videreutdanning av barnehagelærere.
- Økt innsats for rekruttering av barnehagelærere. Veiledningsordningen for nyutdannede må styrkes (se omtale under Grunnskole og videregående utdanning).

Grunnskole og videregående utdanning

Opplæringsloven gir elevene rett til tilpasset opplæring og tidlig innsats. Disse sentrale rettighetene kan kun oppnås med godt kvalifiserte lærere, og en solid lærertetthet som muliggjør bedre og tettere oppfølging av den enkelte elev, både faglig og sosialt.

Det vil kunne peke seg ut behov for ekstraordinære tiltak i barnehage og skole for vanskeligstilte barn og unge som i mindre grad enn andre har hatt nytte av hjemmeundervisning eller som har en krevende hjemmesituasjon.

Unio mener også at det i lys av krisa og nye kompetansebehov i arbeidslivet er et spesielt behov for å finansiere opp kapasiteten for voksenopplæring i videregående opplæring.

Det er i dag for mange ansatte i undervisningsstillinger som ikke oppfyller kompetansekravene, og det er et økt framtidig behov for lærere. Det haster derfor med å intensivere innsatsen for økt rekruttering til læreryrket. Korona-krisa og oljeprisfallet vil gi store utfordringer i privat sektor med økende ledighet. På samme måte som etter finanskrisa og oljekrisa, må vi satse på omskolering av ansatte i privat sektor til offentlig sektor, f.eks. omskolering av ingeniører til lærere.

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet for grunnskole og videregående utdanning

- Legge til rette for at lærerutdanninger tilbys i hele landet, for eksempel samlingsbaserte og nettstøttede studieprogram.

- Ordningen med stipender for personer uten formell lærerkompetanse kan styrkes slik at den enkelte kan avlegge den utdanningen de trenger. Informasjonen om stipendordningen bør forbedres, slik at rektorer og kommuner kjenner til ordningen og benytter seg av den.
- Tilby arbeidsledige med spesiell kompetanse omskolering til læreryrket.
- Økt kapasitet for voksenopplæring i videregående opplæring i lys av nye kompetansebehov i arbeidslivet.

Høyere utdanning og forskning

Styrket forskningsinnsats viktig del av beredskapen

Korona-pandemien visere med all tydelighet hvor avgjørende langsiktig kunnskapsutvikling og forskningssamarbeid er i møte med større samfunnsutfordringer. Forskning legger grunnlaget for framtidig innovasjon og omstilling, men inngår også som en avgjørende del av samfunnsberedskapen. Solide forskningsbevilgninger er viktig. Fra og med 2017 har det vært et omslag i norsk forskningsfinansiering. Forskningsbudsjetter med svak, ingen eller negativ realvekst har i tre år vært den nye normalen. Unio mener styrket forskningsinnsats må inngå som del av de finanspolitiske tiltakene og at forskningsinnsatsen i 2020 budsjettet må økes med 100 mill. kroner for å satse på framtidens beredskap og stimulere til innovasjon og verdiskaping. To tiltak er særlig viktige for kunnskapsutvikling og fremtidens beredskap:

- Stipendiater og postdoktorer kan bli forsinket som følge av Korona-pandemien. Kostnaden forbundet med at flere kull postdoktorer og stipendiater i verste fall ikke fullfører sine forskningsprosjekter er langt høyere enn kostnadene ved å tilby forlenging til dem som blir forsinket. Unio mener det må etableres en ubyråkratisk ordning for å gi forlengelse til alle stipendiater og postdoktorer som ikke har kunnet opprettholde normal progresjon med doktorgrads- og kvalifiseringsarbeidet.
- Utviklingen i offentlig investeringer til FoU står i sterk kontrast til regjeringens forskningsambisjoner. Vi må forvente at Korona-pandemien gir negative utslag på forskningsinnsatsen i privat sektor. For å stimulere forskningen, må offentlig sektor stå for en større del av Norges samlede forskningsinnsats. Det vil bidra til økt aktivitet i næringslivet, legge grunnlag for nye arbeidsplasser, bærekraftig vekst og innovasjon. Offentlig stimuleringsordninger som stimulerer til økt FoU i næringslivet og trekker i retning det grønne skiftet bør prioriteres gjennom tilleggsbevilgninger.

Oppretthold aktivitetsnivået i universitets- og høyskolesektoren

Universitetene og høyskolene har lagt ned en betydelig innsats for å ivareta kjerneaktivitetene og for at studentene i minst mulig grad skal rammes av stengningen av lærestedene. Statsbudsjettet for 2020 innebar en liten realvekst i bevilgningen til universiteter og høyskoler. Veksten skyldtes i all hovedsak økt opptakskapasitet og økt resultatbasert uttelling på utdanning. Hvilke effekter pandemien har på institusjonenes resultatbaserte inntekter er foreløpig uvisst, men det er en stor utfordring for kvaliteten at en stor andel av studieplassene ikke er fullfinansiert.

Universitets- og høyskolesektoren har tatt et stort ansvar, og Unio mener sektoren må kompenseres for ekstraordinære utgifter tilknyttet pandemien, for å opprettholde kjerneaktivitetene og utbygge kapasiteten innenfor helse relaterte fagområder. Sektoren har til enhver tid ansvar for å opprettholde et studietilbud av høy kvalitet. De siste årene har regjeringen satset på kvalitetsstimulerende midler tildelt over nasjonale konkurransearenaer. I 2020 ble DIKUs kvalitetsprogram tildelt hele 55 mill. kroner. Unio mener dette ikke er tidspunktet for institusjoner og fagmiljø til å konkurrere om kvalitetsmidler. Det er viktigere enn noen gang å opprettholde og sikre kvalitet i hele bredden av studieprogrammer. Det bør derfor avsettes 200 mill. kroner til fullfinansiering av studieplasser og kompensering av merutgifter knyttet til stengte læresteder.

Styrk instituttsektorens basisbevilgninger

Det er bred enighet om forskningsinstituttene betydning for norsk omstillings- og innovasjonsevne. Forskningen er anvendt, gjennomføres ofte i nært samarbeid med næringsliv og offentlig sektor, ofte med utgangspunkt i regionale behov. Korona-pandemien medfører lavere aktivitet i offentlig virksomhet og i næringslivet. Instituttene opplever nå at etterspørselen etter deres forskningskompetanse synker. De ansatte får heller ikke gjennomført sine arbeidsoppgaver ute i felt. Ikke alle informanter kan intervjues på telefon eller virtuelt, og mye av forskningsarbeidet er avhengig av å være tilstede på areaer som nå er stengt. Flere institutter sender nå permitteringsvarsel til sine forskere, og vi står i fare for å miste verdifull kompetanse. Forskningsinstituttene i Norge har i utgangspunktet lav basisbevilgning, 11 prosent i gjennomsnitt, noe som gjør den økonomiske situasjonen svært vanskelig når instituttene muligheter til å utføre oppdrag og generere nye oppdrag, er sterkt begrenset.

Det er i lang tid pekt på at lave basisbevilgninger svekker instituttsektorens innovasjonskraft og konkurransevne. Sviktende inntektsgrunnlag på grunn av lavere oppdragsaktivitet og forskningsaktivitet vil forsterke denne effekten. Det gjør handlingsrommet for kunnskapsakkumulering og forskning på samfunnsmessige viktige områder dårligere, og svekker norsk innovasjonsevne. Det tar tid å bygge sterke fagmiljøer, og den samfunnsmessige effekten av at fagmiljøene i instituttsektoren opprettholdes er stor. En styrket basisbevilgning vil bidra til at instituttene blir mer robuste og kan arbeide med egeninitierte forskningsprosjektet, blant annet med sikte på framtidig prosjektakkvisisjon.

Kompenser museumssektoren for tapte inntekter

Museene har som ledd i arbeidet for å hindre spredning av koronasmitte stengt sine virksomheter. Den økonomiske situasjonen for museums virksomhetene varierer. Virksomhetene har ulik grad av offentlig støtte, og de fleste er avhengig av egen inntjening.

Flere av museums virksomhetene skulle på denne tiden av året hatt sesongstart, da det er på denne tiden av året og i månedene framover at hoveddelen av inntjeningen skjer, pga turistvirksomhet nasjonalt og internasjonalt. Museumssektoren står derfor nå overfor betydelige utfordringer på grunn av inntektstap knyttet til besøk, drift av butikk og kafè, guiding av turister, oppdrag og konsulentarbeid. Situasjonene er utfordrende i hele sektoren, og rammer så vel private som offentlige museer. Et stort antall virksomheter har sendt permitteringsvarsel til sine ansatte. I første omgang vil det ramme ansatte i butikk, billettsalg, omvisere og håndverkere lokalt. Kontrakter legges på vent og oppdragsarkeologien vil slite denne sesongen. Alt dette vil få ringvirkninger for alt arbeid i museene, som vil stå i fare for å miste nøkkelkompetanse og for å ikke kunne ivareta sitt samfunnsoppdrag i tråd med mandatet i etterkant av korona-pandemien.

Unio mener museumssektoren, som utgjør en sentral del av norsk kulturliv, må kompenseres for tapte inntekter slik at ansatte kan stå i jobb og ivareta kjerneoppgaver. Regjeringens finanspolitiske tiltak må inneholde tydelig signaler om dialog med sektoren, med sikte på rask kartlegging av behovet for en krisepakke i form av tilleggsbevilgninger. De generelle tiltakene hvor staten tar på seg et sterkt utvidet ansvar for kostnadene ved permitteringer er ikke tilstrekkelig i møte med en mangfoldig museumssektor hvor inntektsgrunnlaget er svært ulikt.

Styrk Folkehelseinstituttet

Korona-pandemien har med all tydelighet vist betydningen av Folkehelseinstituttets virksomhet. Folkehelseinstituttet er systematisk nedbygget de siste årene, også innenfor smittevern. Unio mener dette må reverseres og at instituttet må styrkes for å ivareta beredskapsfunksjonen og forskningsaktiviteten i et lengre perspektiv. Det er av avgjørende betydning at de erfaringer og det kunnskapsgrunnlaget Norge høster i en krisesituasjon forvaltes på en faglig forsvarlig og kunnskapsakkumulerende måte, gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid, og gjør oss best mulig rustet i møte med framtidige utfordringer. Unio foreslår en engangsbevilgning til Folkehelseinstituttet på 20 mill. kroner og at det i tillegg gjøres en grundig analyse av framtidige behov med sikte på bemanningsøkning innenfor hele bredden av instituttets oppgaveportefølje.

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet for forskning og høyere utdanning

- Sats på fremtidens beredskap, stimuler til innovasjon og verdiskapning, styrk forskningsinnsatsen med 100 millioner.
- Gi forlengelse til alle stipendiater og postdoktorer som ikke har kunnet opprettholde normal progresjon på grunn av korona-pandemien.
- Øk den offentlige delen av den samlede forskningsinnsats, den private innsatsen ventes å gå ned som følge av pandemien.
- Oppretthold aktivitetsnivået i universitets- og høyskolesektoren, avsett 200 mill. kroner i økt basis til fullfinansiering av studieplasser.
- Styrk instituttsektorens basisbevilgninger med 50 mill. kroner.
- Kompenser museumssektoren for tapte inntekter.
- Styrk Folkehelseinstituttet med en foreløpig tilleggsbevilgning på 20 mill. kroner.

Norske sjøfolk

Offshore service flåten har slitt siden forrige oljenedtur i 2014. Det er disse som skal bygge fremtidens næring i havrommet, kompetansen må ivaretas og holdes i landet. Unio mener at det må se på løsninger for direkte støtte til den maritime næringen for å hindre permitteringer og opprettholde aktiviteten.

Trøndelag fylkeskommune har varslet at de vil redusere antallet avganger for ferjene. Det har også blitt varslet at Statens vegvesen vil gå i dialog med ferjerederiene for å kutte i tilbudet til riksfergene. Dette kan ha alvorlige konsekvenser både for samfunnssikkerheten og arbeidsplassene i næringen. NHO Sjøfart har varslet at dette kan føre til oppsigelser og permitteringer. Det må settes av midler til å opprettholde dette viktige tilbudet.

Et viktig tiltak for å opprettholde aktiviteten og hindre permitteringer vil være å styrke og utvide nettolønnsordningen (tilskuddordningen for sysselsetting av sjøfolk) umiddelbart. Pga. de effektene vi allerede har sett av korona-pandemien og antall permitteringer, er det grunn til å tro at deler av næringen vil ta denne ordningen mindre i bruk enn tidligere. Det gir større rom og fleksibilitet for å benytte ordningen til å opprettholde aktiviteten i de delene av den maritime næringen som ikke i like stor grad er påvirket av pandemien. Det vil kunne sikre at sjøfolk bosatt i Norge står i arbeid gjennom krisen.

Midler til overføring av gods fra vei til sjø, er ikke bare et godt miljøtiltak, men det kan også bidra til å opprettholde aktivitet og sikre et godt grunnlag for videre drift når situasjonen normaliseres.

Vi står alle i en nasjonal dugnad. Oljeselskapene må også bidra i denne felles dugnaden på lik linje med øvrige private virksomheter og offentlig sektor.

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet for den maritime næringen

- Direkte støtte til den maritime næringen for å hindre oppsigelser og permitteringer og opprettholde aktiviteten.
- Midler til fylkeskommunene for å opprettholde ferjetilbudet.
- Se på begrensningene i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk og sørg for at ordningen benyttes på en måte som hindrer permitteringer og oppsigelser.
- Fortsette arbeidet med å sikre godsoverføring fra vei til sjø.

Studenter

De fleste studenter må ha deltidsjobb ved siden av for å få økonomien til å gå rundt. Studentene er på mange vis også samfunnets reservearbeidskraft som hjelper til med å få hjulene til å gå rundt i mange virksomheter og i samfunnet. Studentene jobber i mange yrker som nå rammes av permitteringer og nedleggelse. De fleste studenter fanges ikke opp av dagpengereguleringen fordi det stilles krav om at dagpengemottakere skal kunne ta imot tilbud om ledige jobber «når som helst og hvor som helst». Det holder ikke å si at du kan ledige jobber på kvelden. Stortingets reduksjon til 75 000 kroner i nedre grense for rett til dagpenger hjelper derfor ikke de studentene som tjener over dette beløpet. For mange studenter, særlig i

de store byene, strekker studielånet ikke til mer enn husleie. Da blir det vanskelig å miste deltidsinntekten.

Lånekassen har per i dag et stipend som rettes som de studentgruppene som ikke har mulighet til å ha en ekstrajobb. Stipendet går under betegnelsen ekstrastipend og er rettet mot de som ikke kan jobbe ved siden av utdanningen på grunn av nedsatt funksjonsevne.

For studieåret 2019/2020 er stipendet på 3 763 i måneden. Det dreier seg altså om en konkret sum/kompensasjon for ekstra lønnsinntekt denne gruppen studenter ikke kan tilegne seg.

Unio foreslår at de studenter som kan dokumentere gjennomsnittlig lønnsinntekt opp til nivået for ekstrastipend (3763 kr), kan motta kompensasjon på denne summen. For å få dette utbetalt må studentene i så tilfelle dokumentere tapt inntekt i form av permisjonsvarsel og/eller lønnsutbetalinger fram til mars dette studieåret (2019-2020). For studenter som har arbeidskontrakter som tilsier en inntekt utover denne summen, kan det overstigende beløpet utbetales som lån.

Ordningen vil være midlertidig og den bør begynne straks. Den kan fungere ubyråkratisk, for eksempel kan den utbetales for månedene mars-juni for de som står uten arbeid i denne periode, og kan dokumentere/sannsynliggjøre at de ville hatt et arbeidsforhold i denne perioden.

Det er viktig at støtte til denne gruppa ikke kommer i form av lån. Det vil kun skape mer usikkerhet og slå sosialt skjevt ut.

Unio: Ekstraordinære økninger på 2020-budsjettet for studenter

- Inntil 3 763 kroner i ekstrastipend til studenter som kompensasjon for tapt lønnsinntekt.

Justis og beredskap

I disse dager er politiet, som en av flere sentrale kritiske samfunnsfunksjoner satt under stort press. Over tid har bemanningssituasjonen i politiet vært svært bekymringsfull. Norge har den nest laveste politidekningen i Europa.

Stort behov for politipersonell

Før korona-pandemien viste tall fra Politidistriktene at det ikke var økonomi til å bemanne i tråd med nærpolitireformens intensjoner og politistudenter uteksamineres til arbeidsledighet.

Tall fra tredje kvartal 2019 vist at 2647 studenter har bestått eksamen ved Politihøgskolen de fire siste kullene. Av disse er 1516 i fast stilling, en nedgang på 181 fra fjerde kvartal 2018. Tall fra tredje kvartal 2019 viser at 468 politistudenter er i midlertidige stillinger og 663 er uten stilling i politiet.

Fra fjerde kvartal 2018 til tredje kvartal 2019 er det en økning på 316 politiutdannede som står uten jobb i politiet. Fra januar 2019 til og med november 2019 har det vært en økning på kun 50 politiårsverk i politidistrikt og særorgan. Per tredje kvartal 2019 er 71 pst av 2019-kullet

uten jobb i politiet mot 34,3 pst i fjerde kvartal 2018. Kun 2,6 pst av 2019-kullet har per tredje kvartal fast jobb i politiet mot 28,6 pst i fjerde kvartal 2018.

Den politiske målsettingen om 2 politi per 1000 innbyggere innen 2020 er ikke mulig å innfri med dagens økonomiske rammevilkår, ei heller de som vil foreligge når pandemien legger seg. Unio ber om 698 mill. kroner for å nå den politiske målsettingen om 2 politi per 1000 innbygger.

Med dagens utfordringsbilde, hvor politiet i tillegg skal håndheve nye kriminalitetsformer som følge av pandemien, settes politiets beredskap og bemanning ytterligere på prøve. Det er derfor et viktig signal at regjeringen nå vil dekke et akutt behov gjennom å sikre nyansettelser av 400 politiutdannet personell. Unio ber om at disse ansettelsene sikres i fortsettelsen og blir faste ansettelser, som et viktig ledd i arbeidet mot å nå den politiske målsettingen om 2 per 1000 innbyggere.

Behov for økt økonomisk handlingsrom for å sikre beredskapen

Et annet element i dagens utfordringsbilde er behovet for smittevernsutstyr, og at et tilstrekkelig antall personer blir testet. De samfunnskritiske funksjonene må prioriteres. En høy ressursvikt på bemanningssiden kan bli svært kritisk for beredskapen her i landet. Stramme budsjetter i politidistriktene over tid har ført til et svært begrenset økonomisk handlingsrom. Å finne gode løsninger i krisetider for å sikre beredskapen, som det ikke er budsjettmessig dekning for, sliter på mange. For at beredskapen skal sikres, må det gis en garanti for at ekstrautgifter til håndtering av pandemien, gis som tilskudd.

Unio Ekstraordinære økninger på 2020- budsjett for justis- og beredskapsområdet

- 698 mill. kroner for å nå den politiske målsettingen om 2 politi per 1000 innbygger
- Økt økonomisk handlingsrom for å håndheve og opprettholde politiets beredskapsevne

Vennlig hilsen

Unio

Ragnhild Lied
leder

Erik Orskaug
Sjeføkonom

Unio har over 380.000 medlemmer: lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer, maskinister og bibliotekarer

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier : sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

 **AKADEMIKER
FORBUNDET**

 Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

 **Skatterevisorenes
Forening**

